

державних органів, які прямо або опосередковано забезпечують захист прав у сфері інтелектуальної власності. Також активно удосконалюється нормативно-правова база у сфері інтелектуальної власності з урахуванням міжнародних стандартів, насамперед, встановлених Угодою Світової організації торгівлі про торгові аспекти прав інтелектуальної власності. Але деякі питання щодо захисту інтелектуальної власності в законодавстві України ще не вирішені, наприклад такі як:

1. Закон України «Про авторське право та суміжні права» [2] не встановлює вичерпного переліку творів, що можуть бути об'єктом спору. З одного боку, це є правильним, оскільки творча індивідуальність особи може виражатися у найрізноманітніших формах. Це також відповідає принципам Всесвітньої конвенції про авторське право [3]. Однак, з іншого боку, відсутність легального визначення переліку творів породжує у судовій практиці різні спори, що призводить як до безпідставної відмови авторам творів у захисті їх авторських прав, так і до безпідставного розширення такого захисту.

2. Щодо строків одержання патенту, то в Україні є два види патентів: дійсний і деклараційний. Перший видається на 20 років, однак, щоб його отримати необхідно чекати 4-6 років від часу подання заявки, що унеможливує укладення ліцензійних договорів. На відміну від дійсного, деклараційний патент в Україні винахідник може отримати вже через 7 місяців, але його на визнає світове співтовариство.

3. Суперечності мають місце в Законі України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [4], в якому передбачено можливість примусового припинення майнових прав на винаходи і корисні моделі. Так, стаття 30 цього Закону містить припис, за яким, якщо винахід (корисна модель), крім секретного винаходу (корисної моделі), не використовується або

недостатньо використовується в Україні протягом трьох років починаючи від дати публікації відомостей про видачу патенту або від дати, коли використання винаходу (корисної моделі) було припинено, то будь-яка особа, яка має бажання і виявляє готовність використовувати винахід (корисну модель), у разі відмови власника прав від укладання ліцензійного договору може звернутися до суду із заявою про надання їй дозволу на використання винаходу (корисної моделі). Примусове припинення чинності майнових прав на винахід (корисну модель), передбачене частиною 1 статті 30 Закону, не узгоджується з частиною 5 статті 9 цього ж Закону, яка передбачає, що строк збереження роботодавцем чи його правонаступником службового винаходу (корисної моделі) як конфіденційної інформації у разі його невикористання не повинен перевищувати чотирьох років. Виходить, що частина 1 статті 30 не поширюється на частину 5 статті 9 цього ж Закону. Ще більшою мірою ускладниться розгляд спорів з цього приводу, коли право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, створені у зв'язку з виконанням трудового договору, буде визнане спільним за творцем і фізичною або юридичною особою, де або в якій він працює (частина 2 статті 429 Цивільного кодексу України [5]).

Забезпечення ефективного розвитку процесів створення та використання об'єктів інтелектуальної власності потребує проведення цілеспрямованих, системних та скоординованих дій з боку органів державної влади.

Отже, хоча сьогодні в Україні є достатньо сформована нормативно-правова база, що регулює відносини в сфері інтелектуальної власності, система правової охорони інтелектуальної власності діє недостатньо ефективно, а також існує ряд колізійних норм, які необхідно усунути при подальшому вдосконаленні вітчизняного законодавства.

Література:

1. Цибульов П.М. Введення до інтелектуальної власності : навчальний посібник. – К.: Державний інститут інтелектуальної власності, 2008. – 124 с.
2. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року (редакція від 13 січня 2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року : Декларація ЮНЕСКО від 06.09.1952 року (приєднання від 23.12.1993 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 року (редакція від 05 грудня 2012 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року (редакція 01 січня 2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

УДК 346.31

МІСЦЕ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В СИСТЕМІ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА

Лебідь О. – магістрант, гр. ПРЗмвн-11

Науковий керівник - к.ю.н., доцент Світлак І.І.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

При висвітленні основних ознак грошового зобов'язання часто спостерігається традиційна недооцінка «своєрідності» грошової частини майнового зобов'язання. В переважній більшості досліджень з господарського, цивільного і фінансового права важко знайти окремий аналіз

«грошового зобов'язання» як цілісного механізму із своїми закономірностями, поняттями, методами впорядкування, класифікацією, властивостями. В юридичній літературі розроблялися в основному проблеми виконання окремих грошових зобов'язань, наслідки знецінення грошей, вплив зміни купівельної

силі грошей на виконання грошового зобов'язання і деякі інші специфічні аспекти.

Незважаючи на те, що грошові зобов'язання розглядаються переважно з позиції певної галузі права: цивільної, господарської, фінансової, доцільно визначити загальноправовий підхід до вивчення цієї категорії, адже однорідність предмета цих зобов'язань привносить спільність у порядок відповідного правового регулювання. Ця спільність проявляється, насамперед, в однаковості порядку виконання грошового зобов'язання, зокрема, при регламентації форм і способів розрахунків.

Поступово провідні вітчизняні цивілісти розширюють значення категорії зобов'язання відповідно до реалій економіко-правового життя. Так, С.О. Харітонов та І.Г. Бабич пишуть: «Враховуючи ту обставину, що визначення «зобов'язання» є багатозначним і може враховуватися в різних галузях права та інших сферах гуманітарних знань, здається доцільним вести мову не взагалі про «зобов'язання» і взагалі про «правовідношення», а саме про «цивільно-правові зобов'язання» [1, с. 201]. У сфері грошових зобов'язань до аналогічного висновку дійшов І.А. Безклубий: «грошове зобов'язання не можна розглядати як категорію, що притаманна лише певній галузі права» [2, с. 7].

Відсутність цілісного виокремлення грошових зобов'язань учасників господарських відносин як субінституту господарського зобов'язального права призводить до того, що втрачається системність та комплексність у вирішенні проблематики грошових зобов'язань за участю господарюючих суб'єктів, існуючих в умовах змішаної економіки та тісного переплетіння приватноправових та публічно-правових норм.

У силу субсидіарного застосування для врегулювання майново-господарських зобов'язань цивільно-правових норм має враховуватися, що останні мають суттєве значення для функціонування механізму цих зобов'язань [3, с. 249].

Науково-практичний сенс має з'ясування питання про самостійність грошових зобов'язань у структурі зобов'язальних відносин господарського характеру. Виділення самостійних і несамостійних грошових

зобов'язань допомагає всебічно вивчити взаємодію грошового зобов'язання з іншими економіко-правовими категоріями. Однак це не виключає цілісної специфіки грошових зобов'язань, яка визначена характерними рисами виникнення, зміни та припинення, забезпечення цих зобов'язань, відповідальності за їхнє порушення і, нарешті, обумовлена єдністю інструментарію платежів, особливим набором банківських, касових та інших правил «грошового права» [4, с. 173].

Окремі дослідники виділяють грошові зобов'язання в широкому та вузькому смислі: в першому випадку предметом виступають грошові знаки як такі, а у другому - як загальне знаряддя обігу. Тобто до останнього значення не належать ті угоди, в яких гроші фігурують як «товар». Попри цілковиту зрозумілість такої позиції, все ж таки більш практично цінною є думка про те, що зобов'язання, в яких гроші фігурують як товар, а не легальний платіжний засіб, за правовою природою взагалі не є грошовими, адже на них не можуть поширюватися законодавчі приписи про грошові зобов'язання [5, с. 98].

Таким чином, грошове зобов'язання може бути представлено як відносне правовідношення загальноправового значення, в межах якого учасники наділені взаємними правами і обов'язками активного характеру з приймання передачі визначеної, або такої, що може бути визначена суми грошей, що є легальним засобом платежу [6, с. 234].

Отже, попри те, що грошове зобов'язання отримало господарсько-правову, цивільно-правову, фінансово-правову, нарешті, кримінально-правову та адміністративно-правову специфіку, в механізмах реалізації цих зобов'язань зберігається загальноправові (міжгалузеві) елементи, які відіграють понятійну та техніко-конститутивну роль. Не випадково, наприклад, примусове виконання платіжних документів мало залежить від того, виконується господарське грошове зобов'язання за договором поставки, чи стягується кримінальний штраф зі злочинця. Загальноправові елементи стимулюють таким чином взаємодію грошових зобов'язань з сумісними відносинами.

Література

1. Цивільне право України: В 2-х томах. Т. 2. Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. С.О. Харітонова; канд. юрид. наук Н.Ю. Голубевої. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. – 872 с.
2. Безклубий І.А. Теоретичні проблеми банківських правочинів: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. - К., 2006. - 32 с.
3. Карабань Я.А. Поняття грошових зобов'язань у цивільному праві України // Держава і право: Юридичні і політичні науки. - К., 2013. - Вип. 60. - С. 248 – 256.
4. Лунц Л.А. Деньги и денежные обязательства в гражданском праве. - изд. 2-е, испр. - М., 2004. - 350 с.
5. Опадчий І.М. Грошові зобов'язання у приватному праві: монографія. - вид. 2-ге. - К., 2012. - 226 с.
6. Подчерковний О.П. Грошові зобов'язання господарського характеру: монографія. - К., 2006. - 424 с.

УДК 347.751.3

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС СПОЖИВАЧА

Люлик Р. – магістрант, гр. ПРзмвн-11

Науковий керівник - к.ю.н. Поджаренко К.С.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Одним із ключових питань розвитку правової держави є відносини в сфері захисту прав і свобод людини, які, в свою чергу, є показниками ступеню розвитку та стану громадянського суспільства і

держави. Здійснення в Україні реформ в сфері соціального, економічного, політичного та правового життя, викликає необхідність підвищення безпеки окремих категорій осіб, шляхом внесення до